

Briuselis, 2023 06 19
SWD(2023) 217 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

**Nauja ES sistema, kuria siekiama išvengti dvigubo apmokestinimo ir užkirsti kelią
piktnaudžiavimui mokesčiais išskaičiuojamųjų mokesčių (IM) taikymo srityje**

pridedama prie

TARYBOS DIREKTYVOS

**dėl greitesnio ir saugesnio išskaičiuojamųjų mokesčių permokos grąžinimo lengvatų
taikymo**

{COM(2023) 324 final} - {SEC(2023) 243 final} - {SWD(2023) 215 final} -
{SWD(2023) 216 final}

Santrauka

Iniciatyvos Nauja ES sistema, kuria siekiama išvengti dvigubo apmokestinimo ir užkirsti kelią piktnaudžiavimui mokesčiais išskaičiuojamųjų mokesčių (IM) procedūrų taikymo srityje poveikio vertinimas

A. Būtinybė imtis veiksmų

Kokia tai problema ir kodėl ji yra ES masto?

Tarpvalstybinių investicijų srityje investuotojams nerezidentams už vertybinius popierius mokant dividendus ir palūkanas, daugelis ES šalių renka išskaičiuojamuosius mokesčius. Vis dėlto paprastai šis mokestis renkamas tokiu tarifu, kuris yra didesnis už lengvatinį tarifą, į kurį investuotojas nerezidentas turi teisę pagal atitinkamą mokesčių sutartį arba vidaus teisės aktus.

Kad išvengtų dvigubo apmokestinimo, investuotojai nerezidentai turėtų pateikti prašymą grąžinti išskaičiuoto mokesčio permoką toje ES šalyje, iš kurios atliktas mokėjimas (toliau – šaltinio šalis).

Dabartinės dividendams ir palūkanoms, kurie mokami investuotojams nerezidentams, taikomos išskaičiuojamojo mokesčio grąžinimo procedūros yra:

- neefektyvios (todėl grąžinimo procedūros brangiai kainuoja ir ilgai užtrunka) ir
- susijusios su didele piktnaudžiavimo mokesčiais rizika (todėl valstybės narės praranda pajamų).

Su šiomis problemomis susiduriama esant nevienodo lygio skaitmenizacijai ES šalyse ir taikant nenuoseklias bei susiskaidžiusias nacionalines išskaičiuojamojo mokesčio procedūras.

Nustatytos problemos taip pat kyla todėl, kad mokesčių administratoriams trūksta tikslios informacijos. Jos reikia, kad būtų galima tinkamai įvertinti ir taikyti lengvatinius išskaičiuojamojo mokesčio tarifus ir veiksmingai nustatyti piktnaudžiavimą.

Dabartinėje padėtyje atgrasoma nuo tarpvalstybinių investicijų Europos Sąjungoje ir į ją, todėl mažėja ES rinkos konkurencingumas ir trikdomas kapitalo rinkų sąjungos veikimas.

Galiausiai dėl piktnaudžiavimo procedūromis rizikos taip pat mažėja mokestinės pajamos ir mokesčių sistemos teisingumas.

Ką reikėtų pasiekti?

Bendrieji iniciatyvos tikslai yra susiję su sąžiningo apmokestinimo užtikrinimu ir kapitalo rinkų sąjungos stiprinimu:

- sudarant geresnes tarpvalstybinio investavimo sąlygas ir
- užkertant kelią piktnaudžiavimui mokesčiais.

Konkretūs iniciatyvos tikslai:

- padidinti išskaičiuojamojo mokesčio procedūrų efektyvumą ir
- suteikti valstybėms narėms tinkamas kovos su piktnaudžiavimu mokesčiais priemones.

Šie tikslai yra vienodai svarbūs.

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda (subsidiarumo principas)?

Atsižvelgiant į esamą susiskaidymą ES, standartizuotų procedūrinių išskaičiuojamiesiems mokesčiams skirtų taisyklių reikia siekiant užtikrinti tinkamą vidaus rinkos veikimą. Kad būtų galima pasinaudoti visais kapitalo rinkų sąjungos pranašumais, investuotojams į akcijų paketus reikia tokių išskaičiuojamojo mokesčio taisyklių, kurios ES būtų taikomos vienodžiau, kad jiems nereikėtų laikytis kiekvienoje ES šalyje skirtingų taisyklių.

Kadangi šios problemos kyla tik tarpvalstybinio mastu, ES veiksmai atrodo esantys veiksmingiausias būdas užtikrinti sklandesnes išskaičiuojamojo mokesčio procedūras ir kovoti su piktnaudžiavimu mokesčiais.

Neprivalomomis iniciatyvomis, kurių ėmėsi Komisija, (pvz., 2009 m. rekomendacija dėl išskaičiuojamojo mokesčio lengvatų taikymo tvarkos ir 2017 m. elgesio kodeksu dėl išskaičiuojamojo mokesčio) pageidaujamų rezultatų nepasiekta, todėl dabar, norint pasiekti tikslus, reikia privalomu poveikiu pasižyminčio ES lygmens pasiūlymo.

B. Sprendimai

Kokių yra galimybių pasiekti šiuos tikslus? Ar viena iš galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Jei ne, kodėl?

Tikslus būtų galima pasiekti trimis politikos galimybėmis:

- **1 galimybė – bendra ES skaitmeninė rezidavimo mokesčių tikslais pažyma (*eTRC*) ir standartizuotas duomenų teikimas.** Pagal ją būtų:
 - o **nustatoma standartizuota visoje ES galiojanti *eTRC*** – ši (bendro turinio ir vienodo formato) skaitmeninė pažyma visose ES šalyse būtų išduodama ir (arba) tikrinama internetu beveik tikruoju laiku;
 - o **nustatomas bendras duomenų teikimo standartas** – visoje ES taikomas duomenų teikimo standartas padidintų skaidrumą, nes kiekvienas tarpininkas finansų grandinėje šaltinio ES šaliai teiktų aiškiai apibrėžtą informacijos rinkinį. Šią praktiką papildytų standartizuotos išsamaus patikrinimo procedūros, atsakomybės taisyklės ir klientų / mokesčių mokėtojų vardu automatiškai užpildytinos grąžinimo formos;
- **2 galimybė – lengvatų prie pajamų šaltinio sistema.** Pagal šią galimybę įgyvendinama 1 galimybė ir sukuriama lengvatų prie pajamų šaltinio sistema, pagal kurią sutartyse dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo arba vidaus taisyklėse nustatytus lengvatinius tarifus būtų galima taikyti tiesiogiai dividendų ir (arba) palūkanų mokėjimo metu. Pagal 2 galimybę mokesčių administratoriai mokėtinų mokesčių stebėseną vykdytų po dividendų ir (arba) palūkanų išmokėjimo;
- **3 galimybė – greito grąžinimo per nustatytą laikotarpį sistema ir (arba) lengvatų**

taikymas prie pajamų šaltinio. Ši galimybė apima 1 galimybę ir papildomą reikalavimą, kad grąžinimo sistemą taikančios valstybės narės užtikrintų, jog grąžinimo prašymas būtų išnagrinėtas per iš anksto nustatytą laikotarpį, – vadinamąją greito grąžinimo sistemą. Valstybės narės gali nustatyti arba toliau taikyti lengvatų prie pajamų šaltinio sistemą.

Tinkamiausia politikos galimybė yra **3 galimybė**, nes:

- pagal ją būtų galima itin veiksmingai spręsti nustatytas problemas spartos, paprastesnių procesų ir labiau skaitmenizuotų procedūrų atžvilgiu;
- ji būtų saugesnė, nes ES šalims būtų suteikiama galimybė išsaugoti išankstinę grąžinimo prašymų kontrolę;
- ja siūlomas toks sprendimas, kurį turėtų būti įmanoma politiškai įgyvendinti visose ES šalyse.

Kokios yra įvairių suinteresuotųjų subjektų nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?

Suinteresuotieji subjektai plačiai sutaria dėl problemų, kylančių dėl skirtingų išskaičiuojamojo mokesčio taikymo procedūrų ES šalyse, ir būtinybės imtis ES veiksmų, siekiant panaikinti šį susiskaidymą ir neefektyvumą.

Vis dėlto pagrindinių suinteresuotųjų subjektų grupių nuomonės dėl to, kaip tą būtų galima pasiekti, skiriasi.

Investuotojai ir finansų tarpininkai aiškiai laikėsi nuomonės, kad geriausių rezultatų būtų galima pasiekti taikant lengvatas prie pajamų šaltinio, pvz., anksti taikant mokesčių lengvatas investuotojams ir nustatant nedidelę naštą tarpininkams. Jie taip pat pripažino, kad, imantis atsargumo priemonių, lengvatų prie pajamų šaltinio sistemą tikriausiai reikėtų papildyti išskaičiuojamojo mokesčio grąžinimo sistemomis. Todėl jie pritarė iniciatyvai, pagal kurią taip pat būtų siekiama standartizuoti dabartinius išskaičiuojamojo mokesčio grąžinimo procesus ir formas.

Valstybės narės pritarė tam, kad būtų nustatyta bendra visoje ES taikoma skaitmeninė rezidavimo mokesčių tikslais pažyma. Dėl duomenų teikimo prievolės ir standartizuotos procedūros pažymėtina, kad:

a) valstybėms narėms, kuriose investuotojams nerezidentams taikomas vidaus tarifas yra mažesnis nei nustatytasis dvišalėje mokesčių sutartyje arba toks pat, išskaičiuojamojo mokesčio taikymo procedūrų arba duomenų teikimo standartizavimas tiesioginio poveikio nepadarytų. Kai kurios iš šių valstybių narių pritarė ES lygmens veiksams, nes jais būtų pagerinta jų investuotojų padėtis;

b) valstybės narės, kuriose vidaus išskaičiuojamojo mokesčio tarifas yra didesnis nei nustatytasis atitinkamoje dvišalėje mokesčių sutartyje, plačiai pritarė tam, kad būtų padidintas skaidrumas ir standartizuotos išskaičiuojamojo mokesčio procedūros, ir pabrėžė, kad svarbu išlaikyti pusiausvyrą, viena vertus, užtikrinant šių procedūrų efektyvumą, ir, kita vertus, išlaikant piktnaudžiavimo mokesčiais prevencijos procesų kontrolę.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie yra tinkamiausios galimybės (3 galimybės – lengvatų prie pajamų šaltinio arba greito grąžinimo sistemos) pranašumai?

- **Investuotojai** gautų naudos, nes prarastų mažiau nesusigražinamo išskaičiuojamojo mokesčio, patirtų mažiau administracinių išlaidų ir alternatyviųjų sąnaudų. Apskaičiuota, kad šios investuotojų sutaupytos lėšos siektų 5,17 mlrd. EUR per metus, įskaitant 409 mln. EUR per metus, kuriuos ES investuotojai sutaupytų sumažėjus popierizmui.
- **Mokesčių administratoriams** ilguoju laikotarpiu gali reikėti skirti mažiau išteklių išskaičiuojamojo mokesčio susigražinimo procedūroms, todėl daugiau išteklių būtų galima perskirstyti rizikingesniems atvejams. Vis dėlto pagrindinė nauda mokesčių administratoriams yra ta, kad jie galėtų gauti tinkamos informacijos, kuria remdamiesi jie galėtų sparčiau atlikti išskaičiuojamojo mokesčio taikymo procedūras ir kovoti su piktnaudžiavimu mokesčiais.
- **Finansų tarpininkai** dėl skaitmenizavimo ir standartizavimo ES lygmeniu galėtų sutaupyti daug lėšų (apskaičiuota, kad ši suma siektų apie 13,5 mln. EUR per metus). Aktyvesnė investavimo veikla turėtų atnešti naudos finansų tarpininkams ir pagerinti galimybes didinti apyvartą.
- **Makroekonominio poveikio** atžvilgiu numatoma, kad BVP padidės 0,025 proc. Ši galimybė taip pat teigiamai veiktų kitus makroekonominis rodiklius, pvz., kapitalą, darbo užmokestį ir užimtumą.

Kokios yra tinkamiausios galimybės (3 galimybės – lengvatų prie pajamų šaltinio arba greito gražinimo sistemos) įgyvendinimo išlaidos?

- **Investuotojai** papildomų išlaidų patirti neturėtų, nes jie, norėdami susigražinti išskaičiuojamąjį mokestį, jau turi teikti dokumentus.
- Pagrindinės **mokesčių administratorių** išlaidos susijusios su reikiama *eTRC* išdavimo ir (arba) tikrinimo procesais – jas, kaip apskaičiuota, sudarytų 4,9–54 mln. EUR plėtros išlaidų ir 0,97–10,8 mln. EUR pasikartojančių išlaidų, ir patobulintomis duomenų teikimo sistemomis – jas, kaip apskaičiuota, sudarytų 18,2 mln. EUR įgyvendinimo išlaidos ir 3,5 mln. EUR pasikartojančios metinės išlaidos.
- **Finansų tarpininkų** išlaidas, kurias jie patirs diegdami mechanizmą, kad galėtų įvykdyti 3 galimybes reikalavimus, sudaro 75,9 mln. EUR įgyvendinimo išlaidos ir 13 mln. EUR pasikartojančių išlaidų.
- Dėl **makroekonominio poveikio** pažymėtina, kad, kaip apskaičiuota, sumažėjus dvigubo apmokestinimo atvejų, mokestinės valstybių narių pajamos sumažės 2,2 mlrd. EUR (šią sumą būtų galima kompensuoti vykdant sukčiavimo prevenciją).

Koks bus poveikis MVĮ ir konkurencingumui?

Poveikis MVĮ gali būti nedidelis, nes iniciatyva pirmiausia skirta investuotojams į akcijų paketus, paprastai investuojantiems į biržines bendroves.

Vis dėlto MVĮ taip pat gali veikti kaip investuotojos į vertybinius popierius (kaip investuotojos į akcijų paketus arba investavimo subjektai). Šiais atvejais joms dabartinis pasiūlymas būtų naudingas, nes jos galėtų geriau pasinaudoti lengvatiniu išskaičiuojamojo mokesčio tarifu, į kurį turi teisę, ir kartu išvengti dvigubo apmokestinimo. Jos turėtų galimybę pasinaudoti didesniu

likvidumu, nes galėtų greičiau susigrąžinti mokestį, o tai mažosioms ir vidutinėms įmonėms yra pranašumas.

Ar bus dar koks nors didelis poveikis?

Jokio kito reikšmingo poveikio nebus. Vis dėlto iniciatyva turėtų turėti nedidelį teigiamą socialinį poveikį, nes užtikrintų sąžiningesnį apmokestinimą, taip pat nedidelį teigiamą poveikį aplinkai, nes būtų mažiau mokesčių grąžinimo procesų, per kuriuos naudojamas popierius. Todėl dabartinė iniciatyva dera su poveikio klimatui neutralumo tikslo įgyvendinimu, kaip reikalaujama Europos klimato teisės akte.

Proporcingumo principas

Tinkamiausia galimybė proporcingai atitinka iniciatyvos tikslus, nes ja neviršijama to, kas būtina tikslams pasiekti, o jos taikymo sritis apsiriboja tais aspektais, kurių ES šalys negali įgyvendinti pačios (visoje ES taikoma *eTRC*, standartinė duomenų teikimo sistema, standartizuotos išsamaus patikrinimo ir atsakomybės taisyklės ir visoje ES standartizuotos procedūros).

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus persvarstoma?

Komisija ištirs ir vertins šios Direktyvos veikimą kas penkerius metus nuo jos įsigaliojimo. Direktyvos vertinimo ataskaita bus teikiama Europos Parlamentui ir Tarybai.